

KULTURNÍ ROZMANITOST – JAZYKY A PÍSMO NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN V ČR Kreativní vzdělávací program

Autor textu a ilustrací: MgA. Sevdalina Kovářová Kostadinova.

Odborný konzultant: Mgr. Jakub Štědroň, Ph.D.

Konzultanti různých jazyků: jazykoví redaktori a překladatelé časopisu Kamarádi.

Použité zdroje: materiály Rady vlády pro národnostní menšiny Úřadu vlády ČR; materiály oddělení národnostních menšin a cizinců v rámci Magistrátu hl. m. Prahy; časopis Kamarádi, www.kamaradi.eu.

Anotace programu: V první části programu se děti seznámí s tématem a upevní své poznatky prostřednictvím zábavných úkolů. Druhá část programu má charakter výtvarného workshopu, který vychází z tradic národnostních menšin v ČR. Program se dá přizpůsobit věku a možnostem žáků. Úkoly se dají plnit selektivně. V nabídce je také multimediální obsah (na webu www.kamaradi.eu) k rozšíření a upevnění učiva. Vybírat můžete ze dvou výtvarných workshopů – pro mladší či pro starší žáky.

Délka programu: 2 až 4 vyučovací hodiny.

Doporučený věk žáků: 1. a 2. stupeň ZŠ.

Vzdělávací oblasti: člověk a jeho svět, člověk a společnost, umění a kultura.

Průřezové téma: multikulturní výchova.

Cíle: Seznámení s národnostními menšinami v ČR. Učit žáky respektovat zvláštnosti různých etnik. Upevňovat jejich pozitivní postoj vůči kulturní rozmanitosti. Rozvíjet jejich manuální zručnost a estetické citění.

Teoretická část: 1 až 2 vyučovací hodiny.

Pomůcky: počítač s internetem a s reproduktory, vytištěné pracovní listy, psací potřeby, pastelky.

Praktická část: 1 až 2 vyučovací hodiny.

Pomůcky: výtvarný materiál, popsán dále v jednotlivých dílnách.

Závěrečné zhodnocení: 15 minut.

- Improvizovaná výstava žákovských výtvarů.
- Reflexe (žáci se podělí o své zážitky a program zhodnotí).

Materiály ke stažení na www.kamaradi.eu

(záložka MK programy -> Multikulturní programy – ke stažení):

- Metodický list + Pracovní listy + Dílny včetně fotonávodů
- Audio nahrávky pohádek namluvených rodilými mluvčími
- On-line hry a kvízy – Slova pocházející z řečtiny; Falešní přátelé – chorvatština; Falešní přátelé – slovenština; Falešní přátelé – polština; Slovenská slova, kterým Češi nerozumí; Písma národů.

Materiál byl vytvořen v roce 2021 jako součást projektu Spolku Zaedno.

Řešitel projektu:

Finanční podpora projektu:

Správné odpovědi a řešení:

Úkol 2 z pracovního listu č. 1:

1. ano
2. ne
3. ano
4. ano
5. ano
6. ne

Úkol 1 z pracovního listu č. 5:

Latinku používají: Chorvaté, Maďaři, Němci, Poláci, Romové, Slováci a Vietnamci.

Cyrilici používají: Bělorusové, Bulhaři, Rusíni, Rusové, Srbové a Ukrajinci.

Alfabetu používají: Rusíni.

Úkol 3 z pracovního listu č. 5:

Výsledkem by mělo být sluníčko.

Úkol 5 z pracovního listu č. 5:

Піпи (Pipi Dlouhá punčoha)

Úkol 1 z pracovního listu č. 6:

- добър ден
- Lačno dĕves
- jó napot
- добрый день
- dobrý deň
- dzień dobry
- добры дзень
- dobar dan
- dobar dan
- Guten Tag
- добрий день
- xin chào
- καλημέρα

Úkol 1 z pracovního listu č. 7:

Slova řeckého původu: astronomie, dinosaur, chemie, kilometr, ekologie, fotografie, aerodrom.

Úkol 2 z pracovního listu č. 7:

hekto – sto, giga – obrovský, mega – velký, deka – deset, mikro – malý, nano – trpaslík

Úkol 3 z pracovního listu č. 7:

laska = hůl, zachód = západ, wypadek = nehoda, kwiecień = duben, jagody = borůvky, piłka = míč, sklep = obchod, skarpety = ponožky, pachnie = voní, truskawki = jahody

Úkol 4 z pracovního listu č. 7:

listopad = říjen, divni = nádherný, patka = kachna, opak = špatný, zrak = vzduch, svađa = hádka, dijete = dítě, mrak = tma, šipka = tyčka, kat = poschodí

Úkol 5 z pracovního listu č. 7:

bábätko = miminko, bravčový = vepřový, brat = bratr, bozk = polibek, čučoriedka = borůvka, frajer = fešák, kúrenie = topení, žuvačka = žvýkačka, žemľa = houska, mačka = kočka

Vysvětlení značek:

 = úkol, který by se měl plnit písemně

 = k úkolu je zvuková nahrávka (www.kamaradi.eu, záložka MK programy -> Multikulturní programy – ke stažení)

 = k úkolu je hra či kvíz on-line (www.kamaradi.eu, záložka MK programy -> Multikulturní programy – ke stažení)

 = výtvarná dílna

 = videonávod krok za krokem

Národnostní menšina je společenství občanů ČR, kteří se odlišují od ostatních občanů etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi. Toto společenství usiluje o zachování a rozvoj vlastního jazyka a kultury.

14 oficiálních národnostních menšin, právě tolik jich v současné době existuje v ČR. Jsou to **běloruská, bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská, srbská, ukrajinská a vietnamská** menšina.

Úkol 1

Napište pozdravy v některých jazycích národnostních menšin v ČR (jistě umíte pozdravit alespoň slovensky).

Jazyky národnostních menšin Příslušníci národnostních menšin v ČR mluví vedle češtiny i svým mateřským jazykem. Lidé z národnostních menšin mají v některých případech právo na výchovu a vzdělávání ve svém mateřském jazyce, a to na českých školách. V česko-polském pohraničí jsou dokonce dvoujazyčné názvy obcí (český a polský) a lidé mají právo na úřadech komunikovat i v polštině.

Jak se jazyky píšou Zajímavé je, že pro zápis různých jazyků národnostních menšin se používají hned tři různá písmata – latinka, cyrilice a alfabet. Latinka se používá pro zápis chorvatštiny, maďarštiny, němčiny, polštiny, romštiny, slovenštiny a vietnamštiny. Cyrilici používá běloruština, bulharština, rusínština, ruština, srbština, ukrajinština. Alfabet se používá pro zápis řeckého jazyka.

Školy V naší republice najdeme řadu českých škol, kde je hlavní vyučovací jazyk jiný než český. V Moravskoslezském kraji je několik desítek škol s polským vyučovacím jazykem. V Praze najdeme například bulharskou, ruskou či německé základní školy, ale i gymnázia. Různé spolky organizují mimoškolní výuku menšinových jazyků pro děti z menšin, např. z vietnamské nebo z maďarské.

Tisk V jazycích národnostních menšin ročně vychází i mnoho knih, časopisů a dokonce novin. Většinou jsou šířeny v tištěné verzi (často zcela zdarma) a také digitálně na internetu.

Veřejnoprávní média V České televizi i v Českém rozhlase existují vysílání v jazycích národnostních menšin a také různé pořady o životě příslušníků národnostních menšin. V polském jazyce můžete dokonce sledovat i aktuální zpravodajství.

Úkol 2

Zakroužkujte správnou odpověď.

- 1 **Národnostní menšina je společenství občanů ČR s odlišným jazykem a kulturou.** ano ne
- 2 **Příslušník národnostní menšiny neumí česky ani anglicky, pouze německy.** ano ne
- 3 **V ČR jsou školy, kde se vyučuje v jiném než českém jazyce.** ano ne
- 4 **Pro zápis jazyků používáme různá písmata, jedno z nich je latinka.** ano ne
- 5 **V ČR se tisknou nejen knihy, ale i časopisy a noviny v jiných jazycích.** ano ne
- 6 **V České televizi nejsou zprávy v polském jazyce, vše je jen v češtině.** ano ne

Latinka se mimo jiné používá pro zápis chorvatštiny, maďarštiny, němčiny, polštiny, romštiny, slovenštiny a vietnamštiny. Ano, správně, Vietnamci píší také latinkou.

Latinka je nejpoužívanější písmo. Jde o písmo, které všichni dobře známe, protože s ním píšeme, ale přesto si ukážeme nějaké zajímavosti, jež se ve škole běžně neučí. Latinské písmo vzniklo asi v 7. století př. n. l. odvozením od řeckého písma. Původně se v latině psalo jen velkými písmeny.

Má to nějaký háček? Ve středověku se latinka začala používat i pro jiné jazyky než latinu. V těchto jazycích se ale používaly hlásky (zvuky), které v latině nejsou, a proto se k základním písmenům začaly přidávat speciální značky. V češtině máme háček, který písmeno změkčuje (Š, Č, Ž...), čárku a kroužek, které písmeno prodlužují (Á, É, Ů...). To ale nejsou všechny značky. Slovenština má stříšku nad ô, neboli vokán; v němčině a maďarštině se používá přehláska – dvě tečky nad Ä, Ö, Ü; v maďarštině navíc dvě čárky nad písmeny Ö, Ű. Zajímavá je i polština, ve které najdeme ocásek (ogonok) – ą, ę, šikmou čárku – ł a tečku nad Ż. Odborně se těmto značkám říká *diakritika*.

Římské číslice Všechny jazyky, které dnes píší latinkou, používají arabské číslice. To jsou ty, jež používáme běžně v matematice. Víte ale, že některá písmenka latinky se používají k zápisu tzv. římských číslic? I je 1, V = 5, X = 10, L = 50, C = 100, D = 500, M = 1000. Římské číslice od 1 do 10 se tvoří takto: 1 = I, 2 = II, 3 = III, 4 = IV (jako 5–1), 5 = V, 6 = VI (jako 5+1), 7 = VII, 8 = VIII, 9 = IX (jako 10–1), 10 = X.

- a) Poslechněte si Ezopovu bajku v polštině.
b) Ve skupince srovnajte oba jazyky. Rozumíte polsky?
c) V českém a polském textu bajky zakroužkujte všechny znaky, které používají diakritiku.

Napište římskými číslicemi datum svého narození.

👉 EZOPOVA BAJKA V POLŠTINĚ

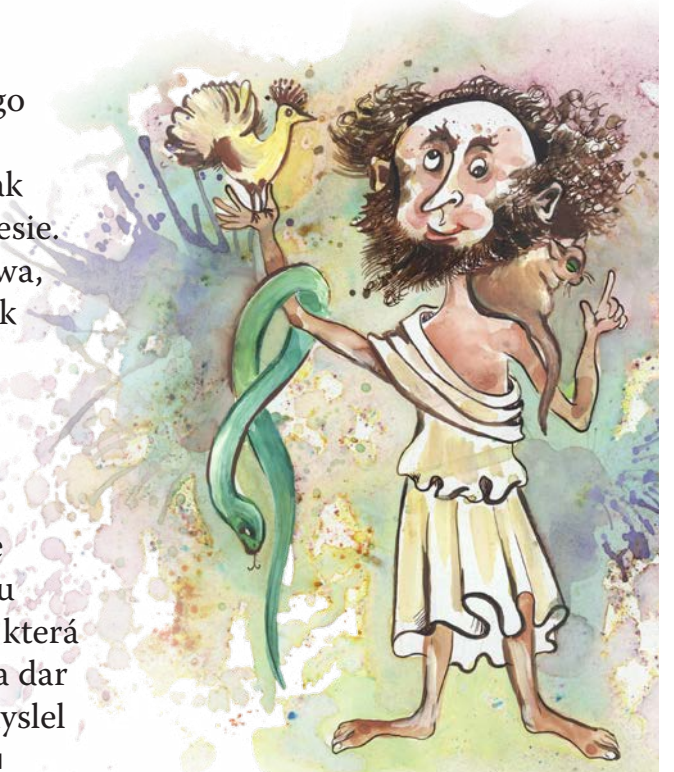
Legenda jak otrzymał Ezop dar słowa

Ezop był według legendy niewolnikiem a do tego wyjątkowo nieurodzivym człowiekiem, miał bowiem dużą głowę i zęza. Pewnego dnia jednak pomógł jednej z kapłanek, która zgubiła się w lesie. W nagrodę bogini Izyda ofiarowała mu dar słowa, rozsądku i pamięci. Już nikt nie myślał o tym jak wygląda, wszyscy lubili go słuchać. ■

👉 Překlad do češtiny

Pověst, jak získal Ezop dar slova

Podle pověsti byl Ezop nevolníkem a k tomu ne příliš hezkým člověkem, neboť měl velkou hlavu a šilhal. Jednoho dne zachránil jednu z kněžek, která zabloudila v lese. Bohyně Isis mu za to věnovala dar slova, dobrého úsudku a paměti. Už nikdo nemyslel na to, jak vypadá, všichni ho rádi poslouchali. ■

Alfabeto se používá pro zápis řečtiny.

Alfabeto je nejstarší dosud používané písmo v Evropě. Řecká písmena se ale objevují i v jiných jazycích například jako matematické symboly. Písmo bylo vyvinuto kolem 9. století př. n. l. a s několika změnami se používá dodnes.

Každý řecky trochu umí. Spousta evropských slov pochází z řečtiny a používají se v různých jazycích. Řekové rozumějí slovům, jako je škola σχολείο, muzeum μουσείο, kino κινηματογράφος, salát σαλάτα, pepř πιπέρι, rýže ρύζι, kilo κιλό, telefon τηλέφωνο, auto αυτοκίνητο, taxi ταξί, motocykl μοτοσυκλέτα a tak podobně, protože tato slova mají řecký původ.

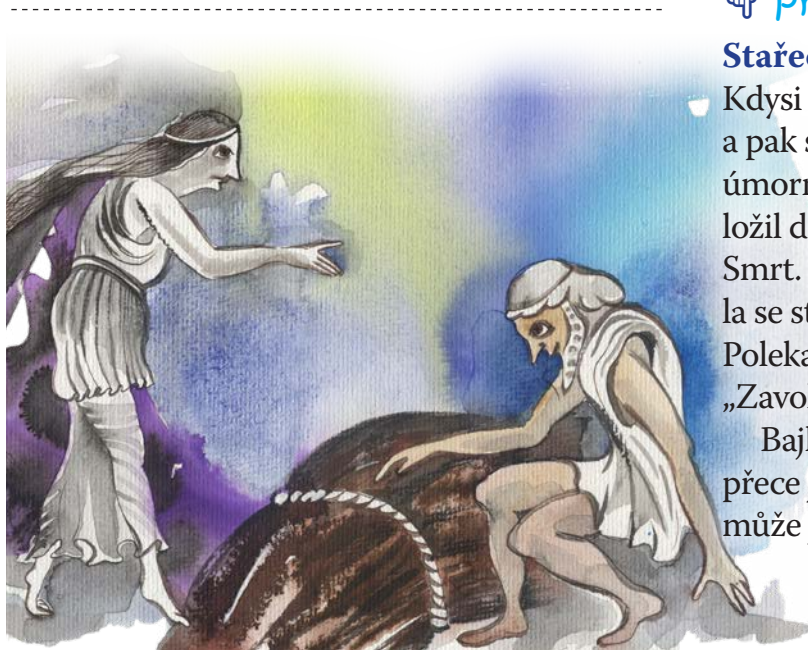
👉 Řecká alfabeto

Každá buňka obsahuje písmeno řecké abecedy (v abecedním pořadí), název písmene v řečtině a v češtině a výslovnost písmene (v hranatých závorkách).

A α άλφα / alfa [a]	B β βήτα / beta [b]	Γ γ γάμμα / gamma [g]	Δ δ δέλτα / delta [d]	E ε έψιλον / epsilon [e]	Z ζ ζήτα / zéta [z]
H η ήτα / éta [i]	Θ θ θήτα / théta [th]	I ι ιώτα / ióta [i]	K κ κάππα / kappa [k]	Λ λ λάμδα / lambda [l]	M μ μι / my [m]
N ν νι / ný [n]	Ξ ξ ξι / ksi [ks]	Ο ο όμικρον / omikron [o]	Π π πι / pí [p]	Ρ ρ ρο / ró [r]	Σ σ, ς σίγμα / sigma [s]
Τ τ ταυ / tau [t]	Υ υ ύψιλον / ypsilon [i]	Φ φ φι / fi [f]	Χ χ χι / chí [ch]	Ψ ψ ψι / psi [ps]	Ω ω ωμέγα / omega [o]

👉 Úkoly 1

Zkuste napsat své jméno a příjmení řeckými písmeny.

👉 🎵 Úkoly 2 🇬🇷

a) Poslechněte si Ezopovu bajku v řečtině.

Z textu v řečtině přepište všechna velká písmena. Jak se tato písmena nazývají? Jak se vyslovují?

👉 Εζοπονoν bajka v řečtině

Ο γερoς και ο θανατος

Ένας γέροντας κάποτε έκοψε ξύλα και μεταφέροντάς τα περπατούσε πολύ δρόμο. Λόγω της κούρασης από την διαδρομή, άφησε το φορτίο του στην άκρη και επικαλέστηκε τον Θάνατο. Και ο Θάνατος πράγματι εμφανίστηκε μπροστά του και τον ρώτησε για ποια αιτία τον κάλεσε. Ο γέροντας απάντησε αμέσως: «Σε φώναξα για να σηκώσεις το φορτίο μου».

Ο μύθος δείχνει ότι κάθε άνθρωπος αγαπάει την ζωή του, ακόμη κι αν στην ζωή του δυστυχεί. ■

👉 Překlad do češtiny

Stařec a smrt

Kdysi byl jeden stařeček, nasekal dříví v lese a pak se s tímto břemenem vydal na dalekou úmornou cestu. Za čas se ale tuze unavil, položil dříví na cestu a zvolal, ať k němu přijde Smrt. Smrt se náhle opravdu objevila a zeptala se stařečka, proč si ji žádá a jaké má přání. Polekaný stařeček na to rychle odpověděl „Zavolal jsem si tě, abys mi zvedla mé břímě.“

Bajka poukazuje na to, že každý člověk má přece jen radši život. A je raději živ, přestože může jeho život být někdy nešťastný. ■

Cyrilici mimo jiné používá běloruština, bulharština, rusínština, ruština, srbština, ukrajinština. Srbštinu nebo rusínštinu však můžete vidět zapsanou i latinkou.

Cyrilice je písmo původně vytvořené pro zápis staroslověnštiny. Národní abecedy, které vývojem cyrilice vznikly, se označují jako azbuka a od sebe se lehce liší. Slovo azbuka je zkratkou, utvořenou ze začátečních hlásek názvů prvních písmen abecedy: a (az), b (buki). Přestože podle názvu písma se může zdát, že by tvůrcem cyrilice mohl být svatý Cyril, není tomu tak.

Nejstarší cyrilice Bulharština má ze všech slovanských jazyků nejdéle i psanou formu. V roce 886 přijalo Bulharsko písmo hlaholici, kterou vytvořil sv. Cyril, bratr sv. Metoděje. Hlaholice byla nahrazena cyrilicí, která byla jednodušší. Cyrilice vznikla v Preslavské škole na území Bulharska na počátku 10. století.

👉 Bulharská cyrilice

U každého písmenka je v závorce uvedeno, kterému českému znaku odpovídá, případně jeho výslovnost.

А (A)	Б (B)	В (V)	Г (G)	Д (D)	Е (E)	Ж (Ž)	З (Z)	И (I)	Й (J)	К (K)	Л (L)	М (M)
Н (N)	О (O)	П (P)	Р (R)	С (S)	Т (T)	У (U)	Ф (F)	Х (CH)	Ц (C)	Ч (Č)	Ш (Š)	Щ (št)
ъ (samohláska [ə] zní stejně jako anglický neurčitý člen „a“)						ы (změkčuje výslovnost, velmi zřídka používaný znak, např. шоыфор – šofor)				Ю (ju)	Я (ja)	

✍️ Úkol 1

Zkuste napsat své jméno a příjmení cyrilicí, pomůže vám tabulka s písmeny.

✍️ 🎵 Úkol 2 🇧🇬

- Poslechněte si Ezopovu bajku v bulharštině.
- Z bajky v bulharštině opište alespoň první slovo napsu.

👉 Ezopova bajka v bulharštině

Орел, гарга и овчар

Орел се спуснал от една висока скала и отмъкнал агне. Една гарга го видяла и решила от завист да направи същото. И като се спуснала със силен крясък, налетяла на овен. Понеже ноктите ѝ се забили в руното му, не могла да се издигне, а само пърхала с криле. Овчарят най-сетне забелязал какво става, втурнал се и я хванал. Подкастрил краищата на крилете ѝ и привечер я отнесъл на децата си. А на въпросите им що за птичка е това, той отговорил:

– Доколкото мога добре да разбере – гарга, но според както иска да се представи – орел. ■

👉 Překlad do češtiny

Orel, havran a pastýř

Jednou orel slétnul z vysoké skály a uloupil jehně. Viděl ho havran a ze závisti se rozhodl, že udělá totéž. Hlasitě zakrákal a zaútočil na berana. Protože se jeho drápy zamotaly do beraní vlny, nemohl vzlétnout a jenom křídly třepotal. Když si pastýř konečně všimnul, co se děje, přiběhnul a chytil havrana. Zastříhnul mu křídla a v podvečer ho vzal pro své děti. Na jejich otázku, co to je za ptáka, odpověděl:

„Pokud to chápu správně, tak havran, ale podle toho, jak se chtěl předvést – je to orel.“ ■

ÚKOL 1

Spojte podle vzoru správně národ a písmo, které používá.

ÚKOL 2

Spojte správně jednotlivá červená písmena s písmem, ve kterém jsou napsaná. Pozor, některá písmena mohou patřit do více písem (jako ve vzoru).

LATINKA

CYRILICE

ALFABETA

Y V Ë Й Ц Г В Н
 Δ Α Φ Ζ Ю О R Θ

ÚKOL 3

Spojte modrá písmena alfabety správně v abecedním pořadí a zobrazí se vám obrazec. Obrazec vybarvěte.

ÚKOL 4

Když se řekne, že něco je alfou i omegou, znamená to, že je to to hlavní, to nejdůležitější. Napište tento výraz pomocí dvou písmen z alfabety.

ÚKOL 5

- Zakroužkujte pouze písmeno P, psáno cyrilicí.
- Z písmenek v trojúhelnících sestavte jméno oblíbené hrdinky z jedné dětské knihy ze Švédska. Jméno napište.

česky	německy	bulharsky	ukrajinsky	řecky	vietnamsky	slovensky
dobry den	Guten Tag	добър ден	добрий день	καλημέρα	xin chào	dobry deň
ahoj	Hallo	здравей	привіт	γεια	chào	ahoj
na shledanou	Auf Wiedersehen	довиждане	до побачення	εις το επανιδείν	tạm biệt	dovidenia
děkuji	Danke	благодаря	дякую	ευχαριστώ	cảm ơn	d'akujem
prosím	Bitte	моля	будь ласка	παρακαλώ	xin vui lòng	prosím
jedna	eins	едно	один	ένα	một	jedna
dva	zwei	две	два	δύο	hai	dve
tři	drei	три	три	τρία	ba	tri
čtyři	vier	четири	чотири	τέσσερα	bốn	štyri
pět	fünf	пет	п'ять	πέντε	năm	päť
šest	sechs	шест	шість	έξι	sáu	šest'
sedm	sieben	седем	сім	εφτά	bảy	sedem
osm	acht	осем	вісім	οκτώ	tám	osem
devět	neun	девет	дев'ять	εννέα	chín	deväť
deset	zehn	десет	десять	δέκα	mười	desať

Úkol 1

Spojte správně pozdrav a jazyk, ve kterém je napsaný. Zkuste tipovat a pak si to zkontrolujte podle tabulek.

Úkol 2

Prohlédněte si tabulky a porovnejte jazyky. Které jsou si podobné a které se liší? Vyberte si jeden z jazyků a naučte se v něm pár slov z tabulek. Slova napište.

dzien dobry

dobry deň

добар дан

добрий день

xin chào

καλημέρα

добър ден

jó napot

Guten Tag

добрий день

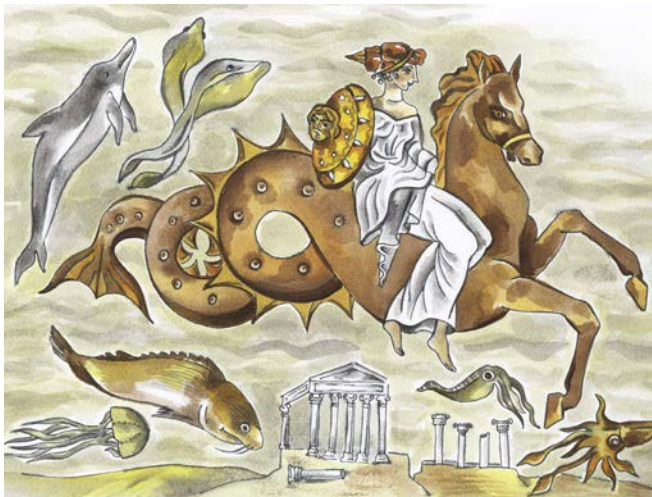
dobar dan

Laçho d'ives

добры дзень

česky	ruský	chorvatsky	maďarsky	srbsky	běloruský	polsky	romsky
dobry den	добрый день	dobar dan	jó napot	добар дан	добры дзень	dzien dobry	Laçho d'ives
ahoj	привет/пока	bok	szia	здраво	прывітанне	cześć	Servus
na shledanou	до свидания	dovidenja	viszlát	довиђења	да пабачэння	do widzenia	Açhen Devleha
děkuji	спасибо	hvala	köszönöm	хвала	дзякуй	dziękuję	Pa'ikerav
prosím	пожалуйста	molim	kérem	молим	калі ласка	proszę	mangav
jedna	один	jedan	egy	један	адзін	jeden	jekh
dva	два	dva	kettő	два	два	dwa	duj
tři	три	tri	három	три	тры	trzy	trin
čtyři	четыре	četiri	négy	четири	чатыры	cztery	štar
pět	пять	pet	öt	пет	пяць	pięć	pandž
šest	шесть	šest	hat	шест	шэсць	sześć	šov
sedm	семь	sedam	hét	седам	сем	siedem	efta
osm	восемь	osam	nyolc	осам	восем	osiem	ochto
devět	девять	devet	kilenc	девет	дзевяць	dziewięć	eña
deset	десять	deset	tíz	десет	дзесяць	dziesięć	deš

Umíte řecky? Spousta „evropských“ slov pochází z řečtiny a používají se v různých jazycích. Řekové vymysleli slova, jako je škola (σχολείο), muzeum (μουσείο), salát (σαλάτα), pepř (πιπέρι), rýže (ρύζι), telefon (τηλέφωνο), auto (αυτοκίνητο), taxi (ταξί), geometrie (γεωμετρία), gramatika (γραμματική), demokracie (δημοκρατία) a mnoho dalších.

Úkol 1

Tipujte a zakroužkujte slova, která mají řecký původ.

flaška astronomie Ča-Ča
kilometr ekologie
Coca-Cola
internet počítač chemie
dinosaurius aerodrom
bon appetit fotografie

Úkol 2

Spojte správně podle vzoru.

hekto řec. γίγας = obrovský
giga řec. μέγας = velký
mega řec. εκατό = sto
deka řec. μικρός = malý
mikro řec. váνος = trpaslík
nano řec. δέκα = deset

Úkol 3

Rozumíte polsky? Zakroužkujte české slovo stejného významu.

laska = lasička / hůl
zachód = západ / záchod
wypadek = nehoda / odpadek
kwiecień = květen / duben
jagody = jahody / borůvky
piłka = míč / pilka
sklep = obchod / sklep
skarpety = ponožky / skalpel
pachnie = páchne / voní
truskawki = jahody / trus

Úkol 4

Rozumíte chorvatsky? Zakroužkujte české slovo stejného významu.

listopad = říjen / podzim
divni = nádherný / divný
patka = okraj chleba / kachna
opak = špatný / protiklad
zrak = vzduch / oči
svađa = svatba / hádka
dijete = dítě / chlap
mrak = tma / oblak
šipka = šípkový keř / tyčka
kat = poschodí / seká lidem hlavy

Úkol 5

Rozumíte slovensky? Zakroužkujte české slovo stejného významu.

bábätko = miminko / babička
bravčový = vepřový / vrabcový
brat = bratr / bratranec
bozk = polibek / božský
čučoriedka = borůvka / jahoda
frajer = přítel / fešák
kúrenie = topení / kouření
žuvačka = žvýkačka / želvička
žemľa = houska / země
mačka = kočka / mačkat

Kamínky s cyrilicí

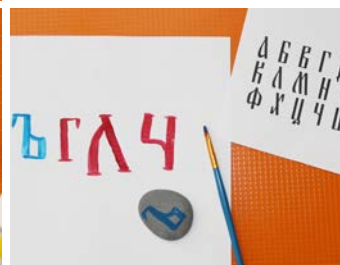
Potřebujeme: 30 malých placatých kamínků, temperové či akrylové barvy, tenký štětec, plochý štětec a bezbarvý lak na kámen (není nutný).

Jak na to: 1. Kamínky umyjeme a osušíme. 2. Nacvičíme si psaní nádherně vypadajícího písma, které pochází ze starých rukopisů (obrázek nahoře na stránce). Na zvláštním papíru si vyzkoušíme psaní plochým štětcem. Zanecháváme v jednom směru tenkou stopu, ve druhém směru silnou stopu. Procvičíme si psaní několika písmen. 3. Když je budeme mít nacvičené, začneme psát štětcem na kamínky – jedno písmeno na jeden kamínek. Barvy střídáme, ať máme pestrou abecedu. 4. Pokud se psaní na kamínek nepovede, umyjeme ho dřívě, než barva zaschne, a zkusíme to znovu. 5. Když barva zaschne, přetřeme kamínky lakem.

Pro lepší orientaci jsme přidali tabulku, kde u každého písmenka cyrilice je uvedeno, kterému českému znaku odpovídá či jeho výslovnost.

tip 1: Můžete se zapojit do projektu Hledáme kamínky. Funguje to tak, že malujete na kamínky, které pak necháváte na různých místech – ať už ve městech, či ve volné přírodě. Pokud nějaký kamínek najdete, můžete si na webu najít jeho příběh.

tip 2: Z hotových kamínků můžete zkusit skládat slova. Skládačky fotte a pošlete kamarádům. Jistě budou hodně originální. Kdopak je přečte?

А (A)	Б (B)	В (V)	Г (G)	Д (D)	Е (E)	Ж (Ž)	З (Z)	И (I)	Й (J)	К (K)	Л (L)	М (M)
Н (N)	О (O)	П (P)	Р (R)	С (S)	Т (T)	У (U)	Ф (F)	Х (CH)	Ц (C)	Ч (Č)	Ш (Š)	Щ (št)
Ъ (samohláska [ə] zní stejně jako anglický neurčitý člen „a“)						Ь (změkčuje výslovnost, velmi zřídka používaný znak, např. шофёр – šofjor)				Ю (ju)	Я (ja)	

Kouzelné provázky

Potřebujeme: několik čtvrtek kartonu, barevné tuše, případně anilinové či temperové barvy, paletu či malé kelímky na barvy, několik provázků/bavlnek cca 40 cm dlouhých, úzké, barevné lepicí pásky (např. washi pásky) a starou knihu či sešit.

Jak na to: 1. Čtvrtku přehneme napůl a pak ji rozevřeme. 2. Z písmen alfabety, psaných ve starém zjednodušeném stylu (obrázek nahoře na stránce) si vybereme jedno či dvě. 3. Lepicí pásku nalepíme na rozevřenou čtvrtku ve tvaru vybraného písmena (viz obrázek). Písmeno se snažíme vytvořit z co nejméně kusů lepicí pásky. 4. Do kelímků nalejeme tekutou barvu (temperu zředíme). Stačí 3 různé barvy. Do každé barvy namočíme jeden provázek, ale konec ponecháme čistý (za ten budeme provázek držet). 5. Barevné provázky rozložíme na polovině čtvrtky (viz obrázek), čisté konce necháme pohromadě mimo čtvrtku. 6. Čtvrtku zavřeme podle předem udělaného ohybu a zatížíme knihou. 7. Knihu jednou rukou silně přitlačíme a druhou rukou pomalu vytahujeme provázky. Ale ne přímo rovně, ale kolem dokola tří volných stran přehnuté čtvrtky. 8. Čtvrtku rozevřeme – měly by tam být nádherné obrazce.

tip 1: Ať už se vám výtvar povedl, či ne, užijte si tvoření a udělejte další obrázek!

tip 2: Pokud nechcete mít ruce umazané od barvy, použijte latexové rukavice.

tip 3: Pro celou třídu – vytvořte obrázky s celou abecedou. Obrázky vystavte v pořadí abedy třeba na školní chodbě. To bude paráda!

A α άλφα / alfa [a]	B β βήτα / bēta [b]	Γ γ γάμμα / gamma [g]	Δ δ δέλτα / delta [d]	Ε ε έψιλον / epsilon [e]	Ζ ζ ζήτα / zēta [z]
Η η ήτα / éta [i]	Θ θ θήτα / théta [th]	Ι ι ιώτα / ióta [i]	Κ κ κάππα / kappa [k]	Λ λ λάμδα / lambda [l]	Μ μ μι / my [m]
Ν ν νι / ný [n]	Ξ ξ ξί / ksí [ks]	Ο ο όμικρον / omikron [o]	Π π πι / pí [p]	Ρ ρ ρο / rō [r]	Σ σ, ς σίγμα / sigma [s]
Τ τ ταυ / tau [t]	Υ υ ύψιλον / ypsilon [i]	Φ φ φι / fi [f]	Χ χ χι / chí [ch]	Ψ ψ ψι / psí [ps]	Ω ω ωμέγα / omega [o]